

ZML SO Leerlijn Wonen en vrije tijd



WONEN EN VRIJE TIJD

Kerdoel 1: De leerlingen leren (mede) zorgdragen voor het dagelijkse eten en drinken en leren de daarbij horende regels en tafelmanieren hanteren.

- 1.1. Eten en drinken
- 1.2. Koken
- 1.3. Tafeldekken
- 1.4. Afwassen

Kerdoel 2: De leerlingen leren boodschappen doen.

- 2.1. Boodschappen doen

Kerdoel 3: De leerlingen leren zich kleden en linnengoed, kleding en schoeisel (helpen) verzorgen.

- 3.1. Kleding aantrekken en verzorgen

Kerdoel 4: De leerlingen leren helpen hun huis/kamer inrichten, schoonhouden en op orde houden en leren dat mensen die samen wonen, ook samen zorgen voor de goede gang van zaken.

- 4.1. Schoonmaken en inrichten
- 4.2. Inrichten van een eigen kamer

Kerdoel 5: De leerlingen leren op de juiste wijze reageren bij ziekte, ongeluk of bij een kleine verwonding.

- 5.1. Ziekte, kleine verwondingen en ongelukken

Kerdoel 6: De leerlingen leren herkennen dat in de samenleving verschillen en overeenkomsten zijn tussen mensen en groepen van mensen in de wijze waarop ze leven.

- 6.1. Woonomstandigheden

Kerdoel 7: De leerlingen leren zich oriënteren op medezeggenschap, stemrecht, besluitvorming, het gemeentelijk en landelijk bestuur.

- 7.1. Besturen en besluiten

Kerdoel 8: De leerlingen leren de vrije tijd alleen en samen met anderen besteden.

- 8.1. Vrijtijdsbesteding

Kerndoel 1: De leerlingen leren (mede) zorgdragen voor het dagelijkse eten en drinken en leren de daarbij horende regels en tafelmanieren hanteren.

Niveau	1	2	3	4
1.1. Eten en drinken	Eet en drinkt zonder hoesten of verslikken Geeft aan honger of dorst te hebben Begrijpt de begrippen happen, drinken, heet, mmm, koek, (op)eten	Geeft aan (wijzend) wat hij op brood wil of wil drinken bij een keuzemogelijkheid Drinkt met een rietje Maakt onderscheid tussen eetbaar en niet eetbaar, schoon en vies voedsel	Zit vijf minuten stil en recht aan tafel tijdens de maaltijd Gebruikt het mes aan de dominante kant (nog niet snijden) Eet zijn mond leeg voordat hij praat Blijft aan tafel zitten tijdens de maaltijd Gebruikt woorden om aan te geven wat hij wil eten en drinken Wast zijn handen voor het aan tafel gaan	Pakt of vraagt eerst om een hartige boterham en vervolgens een zoete Vraagt hulp tijdens het eten bij een handeling waarbij hij hulp nodig heeft Smeert brood met boter of iets anders smeerbaars (gelijk verdeeld en normale hoeveelheid) Gebruikt normale hoeveelheid beleg op zijn boterham (strooien van hagelslag, plakken worst) Snijdt een banaan in stukjes Pelt fruit met de hand
	5	6	7	8
	Vraagt aan tafel aan een ander om iets aan te geven Snijdt met een mes, met zaagbeweging	Schenkt zonder te knoeien uit een pak of fles in een glas of beker Laat hete dranken voldoende afkoelen voor ze te drinken Ziet eten en drinken als gezellige aangelegenheid Schilt fruit met een fruitmesje	Eet met een vork en een mes in de hand Geeft aan hoeveel hij wil eten Durft onbekend eten te proeven Herkent hetzelfde product in verschillende vormen (omelet en een hard ei, gesneden stukjes)	Snijdt kaas met een kaasschaaf Schenkt hete koffie en thee in een kopje
	9	<i>Voor hogere doelen raadpleeg de leerlijn VSO Mens, Natuur en Techniek: 1.1.</i>		
Schept een juiste hoeveelheid eten voor zichzelf uit de pan Gebruikt een servet en begrijpt waarom				

Niveau			3	4
1.2. Koken			Wast zijn handen voor het koken Wast groenten en aardappels schoon	Schenkt drinken in een beker
	5	6	7	8
	Kent de functie van de waterkoker door samen thee en cup-a-soup te maken Snijdt groente in plakjes, reepjes of stukjes Roostert brood in de broodrooster	Kneedt deeg met zijn handen en roert ingrediënten door elkaar Legt de benodigde spullen klaar voor het maken van een tosti Smeert zijn eigen boterham voor de tosti Smeert zijn eigen boterham voor de tosti Stopt eten in de oven/magnetron en zet hem aan Benoemt vijf voorwerpen uit de keuken (weegschaal, (koeken)pan, pollepel, oven)	Opent pakken, potten en flessen met schroefdop Snijdt groente op verschillende manieren (broccoli in roosjes, tomaat in partjes) Benoemt basisingrediënten van een avondmaaltijd (aardappels (rijst of pasta), vlees, groente) Benoemt het eten bij het zien van de verpakking (pak rijst, blik bonen)	Ziet en beseft dat een pan, schaal of apparaat heet is en gaat daar voorzichtig mee om Leest tijd en temperatuur van een simpel geschreven instructie en voert dit in de magnetron (eenvoudig stappenplan) Gaat voorzichtig om met scherpe messen (snijden, ook in de buurt van anderen) Roert met een garde een mix of sausje totdat de klonten helemaal weg zijn
	9	<i>Voor hogere doelen raadpleeg de leerlijn VSO Mens, Natuur en Techniek: 1.2.</i>		
	Geeft het verschil aan tussen gezonde en ongezonde voeding met voorbeelden van etenswaren Benoemt de regels rondom hygiëne bij het koken (schoon mes, schort, muts, schoon aanrecht) Vertelt hoe er zorgvuldig en veilig kan worden omgegaan met apparaten die heet worden Werkt veilig met een elektrisch fornuis (evt. met hulpmiddelen) Bakt eieren in de pan			

Niveau		2	3	4
1.3. Tafeldekken	Heeft begrip van het aan tafel zitten tijdens het eten	Legt zijn eigen placemats op tafel	Legt borden, bestek en bekers op tafel Benoemt vijf voorwerpen die op tafel staan bij de lunch (boter, brood, hagelslag)	Verdeelt de borden over de tafel één op één met de stoelen die rond de tafel staan Legt een tafelkleed op tafel Pakt genoemde spullen voor op tafel (brood, boter, beleg, melk, etc) en zet deze op tafel
	5	6	7	8
	Pakt evenveel borden als er eters zijn en zorgt dat er bij alle borden een mes en een vork ligt	Pakt de gebruikelijke spullen voor de lunch (weet waar ze staan) en verdeelt ze over de tafel (brood, boter, beleg, melk)	Dekt de complete tafel voor de lunch (mes en lepel rechts, vork links)	Benoemt vijf voorwerpen die op tafel staan bij het avondeten (pan, bord, opscheplepel, onderzetter, kaarsen, servet, bestek, glazen)
	9	<i>Voor hogere doelen raadpleeg de leerlijn VSO Mens, Natuur en Techniek: 1.3.</i>		
	Vertelt het verschil tussen het tafeldekken voor het ontbijt, de lunch en het avondeten (wat staat wanneer op tafel) Dekt de tafel voor de hoofdmaaltijd voor meerdere personen en verdeelt de spullen over tafel (servet, onderzetter, opscheplepel, glazen) Kan de tafel netjes afruimen			

Niveau				
1.4. Afwassen				
	5	6	7	8
	Ruimt de tafel af en brengt de spullen naar de keuken Droogt de niet-breekbare spullen van de vaat af Haalt de etensresten van zijn bord en gooit het in de vuilnisbak	Droogt breekbare maar hanteerbare spullen van de vaat af (bord en een beker) Spoelt bekers om Ordent de vaat (glazen of bekers bij elkaar, pannen, bestek)	Doet de tafel of het tafelkleed af met een doekje Zorgt dat zijn kleren bij het afwassen schoon en droog blijven Vertelt waarom sommige vaat gespoeld moet worden (water wordt vies) Zet de geordende vaat in volgorde waarop het afgewassen wordt (eerst glazen/bekers, pannen op het laatst) Schat in wanneer hij een droge theedoek nodig heeft	Maakt de vaat schoon met een borstel of een sponsje (borden, bestek en bekers) Gebruikt een vaatdoek/schuurspons om het aanrecht en fornuis mee schoon te maken/te drogen Maakt het putje van de wasbak leeg Maakt een sopje voor de vaat (adequate hoeveelheid sop en juiste temperatuur)
	9	<i>Voor hogere doelen raadpleeg de leerlijn VSO Mens, Natuur en Techniek: 1.4.</i>		
	Droogt spullen met moeilijke randjes goed af Hangt het vaatdoekje en de theedoek na gebruik uit Wast en droogt grote pannen af			

Kerndoel 2: De leerlingen leren boodschappen doen.

Niveau				
2.1. Boodschappen doen	5	6	7	8
	Speelt boodschappen doen na in de klas	Haalt boodschappen bij een winkel door een boodschappenlijst af te geven (zonder betalen bijv. bij een bekende winkel op rekening)	Sluit achter aan in een rij bij de kassa en wacht rustig Levert de lege flessen in en levert het statiegeldbonnetje bij de kassa in Doet producten op een goede manier in het mandje/ karretje (groente niet onderop) Doet producten op een goede manier in de boodschappentas (groente niet onderop)	Neemt van thuis alle benodigdheden mee (geld, lege flessen een boodschappentas en lijst) Bewaart geld en bonnetjes op een veilige plek Vraagt hulp als hij ergens niet bij kan Vindt de producten van de boodschappenlijst in de supermarkt Bestelt bij een aparte afdeling door te vertellen wat hij wil
	9			
	Werkt de hele boodschappenlijst systematisch af Schat in wat een boodschap ongeveer kost (ruime schatting 1-2 t.o.v. 10 euro) Vraagt aan het personeel waar een product ligt in de supermarkt Begrijpt welke van twee vergelijkbare producten goedkoper is (verschil min. 50 eurocent) Controleert of er geld in de portemonnee zit			

Kerdoel 3: De leerlingen leren zich kleden en linnengoed, kleding en schoeisel (helpen) verzorgen.

Niveau	1	2	3	4
3.1. Kleding aantrekken en verzorgen	Werkt mee als zijn jas of ander kledingstuk wordt aangetrokken	Vindt zijn eigen jas op de kapstok Hangt zijn jas op de juiste plek op de kapstok	Trekt op eigen initiatief een jas aan als hij naar buiten gaat	Doet een ritssluiting dicht Trekt klittenbandschoenen aan en uit Trekt een hemd, T-shirt of trui aan
	5	6	7	8
	Maakt bij morsen met een doekje de kleding schoon Maakt zijn voorkeur voor kleding kenbaar	Trekt iedere dag een schone onderbroek aan (vertelt dat dat nodig is) Trekt iedere dag schone sokken aan (vertelt dat dat nodig is) Hangt uitgetrokken kleren uit over een stoel of op een hanger	Trekt veterschoenen aan en uit (strikt zelf de veters) Controleert of kleding goed zit (kleding fatsoeneren waar nodig) Doet de knoop van zijn broek open en dicht	Trekt regelmatig schone kleren aan en doet vuile kleren in een wasmand Kiest een acceptabele klerencombinatie uit
	9			
	Hangt gewassen kleren op aan een wasrek of waslijn Haalt een laken en dekbed af en gooit het in de wasmand Haalt het kussensloop van het kussen en gooit het in de wasmand Lucht zijn bed na het slapen (dekbed openslaan) Controleert of de zakken van zijn kleding leeg zijn Ziet het verschil tussen jongens- en meisjeskleding Vertelt wat en waarvoor een paskamer is			

Kerdoel 4: De leerlingen leren helpen hun huis/kamer inrichten, schoonhouden en op orde houden en leren dat mensen die samen wonen, ook samen zorgen voor de goede gang van zaken.

Niveau	1	2	3	4
4.1. Schoonmaken en inrichten	Legt gebruikt materiaal bij elkaar Ruimt de eigen tafel op	Legt veel gebruikte (knutsel)spullen terug op hun plek (kwasten, kleurpotloden, placemat)	Legt speel- en knutsel­spullen op de juiste plek terug	Brengt orde in een beperkte ruimte (een speel­hoek opruimen door spullen bij elkaar te leggen)
	5	6	7	8
	Gooit oud papierwerk apart weg (tv-gids, krant) Zet de stoelen op de tafel (klaslokaal) Vervangt de wc-rol	Kiest geschikte spullen om een schoonmaakklus meer uit te voeren (lokaal vegen met stoffer of bezem, vloer dweilen met een lapje of mop)	Veegt een hoopje afval weg met stoffer en blik Zet de container of de vuilniszak aan de straat Vertelt wanneer er ergens opgeruimd moet worden Neemt een groot plat oppervlak af met een vochtig doekje (poetst vlekken weg, vangt kruimels op) Tilt spullen op of zet ze weg bij het afstoffen	Stofzuigt een leeg oppervlak (lokaal zonder stoelen en tafels) Vervangt volle pedaalemmer/vuilniszakken (ook dichtbinden) Veegt een lege ruimte met een bezem Maakt een sopje (adequate hoeveelheid sop en juiste temperatuur)
	9	<i>Voor hogere doelen raadpleeg de leerlijn VSO Mens, Natuur en Techniek: 2.1.</i>		
	Benoemt verschillende schoonmaak- middelen en het doel waarvoor ze gebruikt worden (afwas en schuur­middel, allesreiniger, wc-eend) Neemt de vensterbank af met een natte doek of stofdoek Stofzuigt het lokaal met stoelen en tafels Weet wanneer de vuilniszak naar de straat toe moet en denkt eraan			

Niveau				
4.2. Inrichten van een eigen kamer				
		6	7	8
		Helpt lokalen te versieren met slingers en tekeningen Heeft voorkeur voor bepaalde versiering en plaatsen van versiering	Vertelt welke inrichtingselementen er in zijn kamer zijn (tafel, bed, maar ook vloerbedekking, behang) Kiest wandversiering uit in zijn kamer zoals schilderijtjes, foto's en posters	Geeft spullen in de kamer een eigen plek (foto's, kussentjes, planten) Zet planten in de kamer Kiest extra accessoires uit om de kamer op te vrolijken (posters, stoeltjes, kussentjes, potten en planten, vaasjes, fotolijstjes)
	9			
	Beslist welke spullen er in de kamer komen te staan Benoemt 4 winkels waar je leuke spullen kan kopen voor je kamer (HEMA, Blokker, V&D, plantenwinkel) Herkent logische en onlogische plaatsing van meubels			

Kerdoel 5: De leerlingen leren op de juiste wijze reageren bij ziekte, ongeluk of bij een kleine verwonding.

Niveau			3	4
5.1. Ziekte, kleine verwondingen en ongelukken			Vraagt uit zichzelf om een pleister of een andere medische handeling	Vraagt uit zichzelf om een pleister of een andere medische handeling voor een medeleerling Geeft bij ziekte aan waar hij pijn heeft
	5	6	7	8
	Blijft rustig bij kleine ongelukjes Geeft bij ziekte aan wat hij voelt	Vertelt dat je met een wond soms naar de dokter moet Roept om hulp bij een ongeluk	Benoemt de functie van de koortsthermometer Vertelt dat sommige leerlingen medicijnen moeten slikken om gezond te blijven	Plakt een pleister op een kleine eigen wond Gaat voorzichtig met bloed en wondjes van anderen Houdt rekening met eigen medicijngebruik Waarschuwt bij (kleine) ongelukken direct de juiste persoon Vertelt bij (kleine) ongelukken de juiste persoon kort wat er aan de hand is
	9	<i>Voor hogere doelen raadpleeg de leerlijn VSO Mens, Natuur en Techniek: 3.1.</i>		
	Plakt een pleister op een kleine wond van anderen Let zelf op om op tijd zijn medicijnen te nemen Drukt bij een bloedneus de neus hoog dicht en houdt dit lang genoeg vol (5 minuten)			

Kerdoel 6: De leerlingen leren herkennen dat in de samenleving verschillen en overeenkomsten zijn tussen mensen en groepen van mensen in de wijze waarop ze leven.

Niveau				
6.1. Woon-omstandigheden				8
				Benoemt welke verschillende woonsituaties er zijn (bij je biologische ouders, adoptie, internaat) Benoemt gevolgen van een lichamelijke handicap of ziekte op de woonomgeving (dagroosters, begeleiding, woongroep)
	9	<i>Voor hogere doelen raadpleeg de leerlijnen VSO Mens en Maatschappij: 6.1.</i>		
	Benoemt verschillen tussen ontwikkelingslanden en Nederland (arm/rijk, huisvesting, gezondheids) Benoemt de kenmerken van verschillende culturen en de invloed op de omgeving (feesten, kleding, inrichting)			

Kerdoel 7: De leerlingen leren zich oriënteren op medezeggenschap, stemrecht, besluitvorming, het gemeentelijk en landelijk bestuur.

Niveau				
7.1. Besturen en besluiten				
	9	<i>Voor hogere doelen raadpleeg de leerlijnen VSO Mens en Maatschappij: 7.1.</i>		
	<p>Geeft zijn mening of kiest voor een optie bij beslissingen in de klas (waar gaan we heen, waar iets komt te staan)</p> <p>Zit in een leerlingenraad, groepsraad of een commissie</p> <p>Vertelt dat mensen boven de 18 jaar mogen stemmen</p> <p>Vertelt dat de burgemeester de baas van de stad of het dorp is</p> <p>Vertelt dat de koning(in) de baas van Nederland is</p> <p>Vertelt wat de politie in Nederland precies doet</p> <p>Voert een gekozen besluit uit, ook al staat hij er niet helemaal achter</p>			

Kerndoel 8: De leerlingen leren de vrije tijd alleen en samen met anderen besteden (zie leerlijn wonen, vrije tijd).

Niveau	1	2	3	4
8.1. Vrijtijdsbesteding	Speelt zonder problemen naast een andere leerling (bij de watertafel) Laat zien of hij een activiteit leuk vindt (m.b.v. lichaamstaal) Laat zien dat hij feest (vieren) leuk vindt (m.b.v. lichaamstaal) Ontwikkelt een voorkeur voor muziek	Geeft aan welke activiteiten in de klas hij leuk vindt door ernaar te wijzen (poppenhoek) Geeft passief een voorkeur voor bepaald speelgoed door ernaar te wijzen	Houdt variatie in spelen en speelgoed Benoemt bij een zichtbare keuze zijn voorkeur voor bepaald speelgoed of activiteit Pakt een boek om plaatjes in te kijken	Benoemt drie activiteiten die in de vrije tijd worden uitgevoerd Probeert aangeboden onbekende activiteiten uit
	5	6	7	8
	Weet wat een hobby is Vertelt over de eigen hobby Weet dat er verschillende hobby's zijn en geeft enkele voorbeelden	Oriënteert met verschillende sporten Oriënteert op verschillende vormen van drama, dans en toneel	Zoekt of kiest een gezamenlijke hobby met een vriend(in) onder begeleiding Stopt met een activiteit als het fysiek wenselijk is Beoefent een vrijetijdsbesteding (onder begeleiding) Geeft bij een activiteit of sport niet gelijk op bij tegenslag	Zoekt verschillende mogelijkheden om zijn vrije tijd aangenaam in te vullen Vertelt dat een vereniging of vereniging inzet, volharding en tijd kost Stopt met een activiteit als dat sociaal wenselijk is (tv-kijken bij bezoek)
	9	<i>Voor hogere doelen raadpleeg de leerlijnen VSO Mens en Maatschappij: 5.1.</i>		
	Vertelt dat hobby's geld kosten Beseft dat bij een vereniging gaan verplichtingen tegenover andere deelnemers met zich mee neemt Bestelt eten en/of drinken in een drink- of eetgelegenheid (terras, bar, restaurant)			